

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

העלם זה וזה בידו

(ע' ב') בעא מיניה רבא מרב נחמן: העלם זה וזה בידו מהו (שכח ששבת היום, וגם סבור שהמלאכות מותרות. האם נחשב שגגת שבת או מלאכות). אמר ליה: הרי העלם שבת בידו, ואינו חייב אלא אחת.¹

(ומקשה) אדרבה! הרי העלם מלאכות בידו וחייב על כל אחת ואחת!

אלא אמר רב אשי: חזינו, אי משום שבת קא פריש, הרי העלם שבת בידו, ואינו חייב אלא אחת. ואי משום מלאכה קפריש, הרי העלם מלאכות בידו, וחייב על כל אחת ואחת.

אמר ליה רבינא לרב אשי: כלום פריש משבת, אלא משום מלאכות! כלום פריש ממלאכות, אלא משום שבת! אלא לא שנא (תמיד נחשב העלם זה וזה בידו).

שיטות הראשונים

העלם זה וזה בידו מהו: רש"י פירש שמדובר שעשה מקצת מלאכות בהעלם שבת והעלם מלאכות. ובמשנה (שוכח עיקר שבת שחייב אחת), מדובר שלא ידע לשבת כלל.² **ובתוספות** פירשו כפשוטה אפילו בהעלם זה וזה בכל ל"ט מלאכות. ובמשנה שכח עיקר שבת לגמרי דאפילו מדכרו ליה לא מדכר.³ ובעיא דרבא כשנעלמו ממנו בעלמא דכי מדכרו ליה חיוב שבת או שאלו מלאכות הם, מידכר.⁴

כלום פריש משבת אלא משום מלאכות וכו' אלא לא שנא: כתב המאירי, לא נתברר דינו בגמרא אם הולכים אחר שגגת שבת לחייבו אחת לבד, אם אחר שגגת מלאכות לחייבו על כל אחת ואחת. ומכל מקום יראה לי שאינו חייב אלא חטאת אחת, וכן פסקוה **גדולי המחברים** (=הרמב"ם). עכ"ל. וכן כתב במיוחס לר"ן.⁵ אמנם הריטב"א כתב דכיון דרב אשי בא לחלוק על רב נחמן ונדחית אוקימתא שלו, מסתמא לרב נחמן הוא דהדר.

1. דקסבר שגגת שבת עיקר, דעיקר המצוה היא משום שבת. תוספות (ד"ה אמר ליה) וריטב"א.

2. ריטב"א בשם רש"י. ולפנינו ברש"י אינו כן.

3. ודומיא דתינוק שנשבה לבין הגוים, דהא מדמינן להו אהדדי (בגמרא), אלא שזה שכוח מעיקרו וזה הכיר ולבסוף שכח.

4. וכדוהטא כולה סוגיין דפריש משום שבת או משום מלאכות. תוספות (ע' ב', ד"ה העלם זה וזה בידו).

5. בתירוץ ראשון, וז"ל: אלא לא שנא, כלומר מהכא לא תיפשוט, דדילמא העלם זה וזה בידו הוא ואינו חייב אלא אחת.